



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia**

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones  
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Venetiis, 1593**

1 De potentia Dei.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

antem sanatur per reformationem imaginis, quae quidem fit per opera satisfactionis: sed cruce signatus decedens ante iter arripit, nullum laborem sustinuit ad reformationem imaginis: ergo nondum est sanatum vulnus, & sic non poterit ad gloriam statim peruenire antequam penas purgatorii patiat.

**¶ Prae.** Quilibet sacerdos videtur talibus verbis, Ego absolvo te ab omnibus peccatis tuis: si ergo cruce signatus decedens euolatet, pari ratione quilibet alius a quoque sacerdote absolutus, quod est in eo ueniens.

**R E S P O N S.** Dicendum, quod ad euidenciam huius questionis, sicut supra dictum est, opus unius potest esse satisfactorium pro alio, ad quem per intentionem facientis refertur. Christus autem pro ecclesia sua sanguinem suum fudit, & multa alia fecit & sustinuit, quorum estimatio est infiniti valoris propter dignitatem personae, unde dicitur Sap. 8. quod infinitum est in illa thesaurus hominibus. Similiter etiam & omnes alii sancti in intentionem habuerunt in his quae passi sunt, & fecerunt propter Deum, ut hoc esset ad utilitatem non solum sui, sed etiam totius ecclesiae. Totus ergo iste thesaurus est in dispensatione eius qui praesit generali ecclesiae: unde Petro Dominus claves regnum caelorum commisit, Mat. 16. Quando ergo uisitas, vel necessitas ipsius ecclesiae hoc ex postulat, potest ille qui praesit ecclesiae de ista infinitate thesauri communicare alicui, qui per charitatem fit membrum ecclesiae, de praedicto thesauro quantum sibi visum fuerit opportunum vel usque ad totalem remissionem penarum, vel usque ad aliquam certam quantitatem, ita scilicet quod passio Christi, & aliorum sanctorum ei imputetur, ac si ipse passus esset, quantum sufficeret ad remissionem sui peccati, sicut contingit cum unus pro alio satisfacit, ut dictum est. Ad hoc ergo quod indulgentia alicui valeat, tria requiruntur. Primo, causa pertinens ad honorem Dei, vel ad necessitatem, aut utilitatem ecclesiae. Secundo, autoritas in eo qui facit. Papa enim potest principaliter, alii vero in quantum potestatem ab eo accipiunt, vel ordinariam, vel commissam, seu delegatam. Tertio requiritur ut sit in statu charitatis, ille qui indulgentiam percipere uult, & haec tria designantur in litera papali. Nam causa conueniens designatur in hoc, quod praemittitur de subsidio terrae sanctae. Autoritas uero in hoc, quod fit mentio de autoritate Apostolorum Petri & Pauli, & ipsius Papae. Charitas autem recipientis in hoc, quod dicitur, Oibus uere penitentibus & confessis, non dicitur, & satisficientibus: quia indulgentia non excusat a contritione & confessione, sed cedit in locum satisfactionis. Est ergo dicendum in questione proposita, quod si secundum formam papalis litterae indulgentia concedatur accipientibus crucem in subsidium terrae sanctae, cruce signatus statim habet indulgentiam, et si decedat antequam iter arripiat, quia sic causa indulgentiae erit non iter, sed votum itineris. Si autem in forma litterae contineatur, quod indulgentia detur his qui transierint ultra mare, ille qui decedit antequam transeat, non habet indulgentiam, quia non habet indulgentiae causam.

**A D P R I M V M** ergo dicendum, quod in hoc ultimo casu deficit in cruce signato decedere illud quod est principaliter, scilicet indulgentiae causa.

**A D S E C U N D U M** Dicendum, quod per autoritatem solus Deus culpam remittit, sed ministerio etiam sacerdos, in quantum exhibet sacramentum remissionis peccati, puta, in baptismo, vel penitentia: & tamen indulgentia non se extendit ad remissionem

culpa, quia non est sacramentalis, unde non sequitur ordinem, sed iurisdictionem, potest enim & non sacerdos indulgentiam concedere, si sit cui committitur, & ideo poena totaliter remittitur si causa subsistat, non autem si causa deficit.

**A D T E R T I V M** Dicendum, quod satisfactio & est punitiua, in quantum est actus iudicatiuae iustitiae, & est etiam medicatiua, in quantum est quoddam sacramentale. Indulgentia ergo supplet locum satisfactionis in quantum est punitiua, quia poena, quam alius sustinuit, imputatur illi ac si ipse sustinisset, & ideo reatus poena tollitur: sed non succedit in locum satisfactionis in quantum est medicatiua, quia adhuc remanent pronitates ad peccandum derelictae ex priori peccato, ad quas sanandas necessarius est labor satisfactionis. Et ideo cruce signatus, dum uiuit, consulendum est ut non praetermittat satisfactionis opera, in quantum sunt praeseruatua a peccatis futuris, licet reatus poena sit totaliter solutus: nec ad hoc requiritur aliquis labor, quia sufficit labor passionis Christi, morientibus autem non est necessaria huiusmodi praeseruatua, sed solum liberatio a reatu poena.

**A D I I I I.** Dicendum, quod uerbu sacerdotis dicitur, Absoluo te ab omnibus peccatis tuis, non refert ad penam, sed ad culpam, cuius absolutioni nihil riu impendit: non potest autem aliquis absolui ab uia culpa, quin absoluiatur ab omni. Pena uero potest totaliter dimitti, vel particulariter. Particulariter quidem in absolutione sacramentali pena dimittitur: totaliter uero in spiritali gratia indulgentiae, sicut etiam Dominus dicit Io. 8. mulierem adhaerere. Non te condemnabo, uade & amplius non peccare.

INCIPIT QVODLIBET TERTIVM.

QV A E S T I O I.

**Q V A E S I T V M** est de Deo, de angelis, de hominibus, & de creaturis pure corporibus, de Deo quaesitum est & quantum ad naturam diuinam, & quantum ad naturam humanam assumptam.

**¶** Circa diuinam naturam quaesita sunt duo de potentia Dei.

**¶** Primo, Vtrum Deus possit facere quod materia sit sine forma.

**¶** Secundo, Vtrum possit facere quod idem corpus simul localiter sit in duobus.

ARTICVLVS PRIMVS.

**A D P R I M V M** sic proceditur. Videtur, quod Deus possit facere quod materia sit sine forma. Sic enim dicitur in materia sua esse dependet a forma, ut accidens a subiecto: sed Deus potest facere quod accidens sit sine subiecto, ut patet in sacramento altaris: ergo potest facere quod materia sit sine forma.

**S E D C O N T R A.** Deus non potest facere contradictoria esse simul. Sed materia esse sine forma implicat contradictionem. eo quod esse materiae importat actum, qui est forma, non ergo Deus potest facere quod materia sit sine forma.

**R E S P O N S.** Dicendum, quod uniuersumque reum actiua est estimanda secundum modum essentiae, eo quod unumquodque agit in quantum est ens actiuum. Unde si in aliquo inueniatur forma aliqua, uel natura non

734

non limitata, seu contracta, erit virtus eius se extendens ad omnes actus, vel effectus convenientes illi naturae, puta, si intelligeretur esse calor per se subsistens, vel in aliquo subiecto, quod reciperet ipsum formam totum eius posse, sequeretur quod haberet virtutem ad producendum omnes actus & effectus caloris. Si vero aliquid subiectum non reciperet calorem formam eius totum posse, sed cum aliqua contractione & limitatione, non haberet virtutem actiuam respectu omnium actuum, vel effectuum caloris. Cum autem Deus sit ipsum esse subsistens, manifestum est quod natura essendi convenit Deo infinite absque omni limitatione & contractione, unde eius virtus actiua se extendit infinite ad totum ens, & ad omne id quod potest habere rationem entis. Illud ergo solum poterit excludi a diuina potentia, quod repugnat rationi entis, & hoc non propter defectum diuinae potentiae, sed quia ipsum non potest esse ens, unde non potest fieri. Repugnat autem rationi entis non ens simul & forma idem existens: unde quod aliquid simul sit, & non sit, a Deo fieri non potest, nec aliquid contradictionem includens, & de huiusmodi est materia esse in actu sine forma. Omne enim quod est actu, vel est ipse actus, vel est potentia participans actum: esse autem actu repugnat actioni materiae, quae secundum propriam rationem est ens in potentia. Relinquitur ergo quod non possit esse in actu, nisi in quantum participat actum: actus autem participans a materia nihil est aliud quam forma, unde idem est dictum, materiam esse in actu, & materiam habere formam. Dicere ergo quod materia sit in actu sine forma, est dicere contradictoria esse simul, unde a Deo fieri non potest.

Ad illud ergo quod in contrarium obijcitur, dicendum, quod accidens secundum suum esse dependet a subiecto, sicut a causa sustentante ipsum. Et quia Deus potest producere omnes actus secundum causas ab ipse causis secundis, potest conseruare in esse accidens sine subiecto: sed materia forma sui esse actuale dependet a forma, in quantum forma est ipse actus eius, unde non est simile.

ARTICVLVS II.

*Vtrum Deus possit facere idem corpus esse simul localiter in duobus locis.*

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod Deus possit facere vnum corpus simul esse localiter in duobus locis. Difficilius enim est quod haec substantia mutetur in illam substantiam, quam quod hoc accidens mutetur in illud accidens: sed in sacramento altaris ex hoc quod diuina virtute substantia panis remanentibus eius dimensionibus, secundum quas commensuratur loco, conuertitur in substantiam corporis Christi, sequitur quod idem corpus Christi sit non localiter secundum commensurationem propriam dimensionum, sed sacramentaliter in pluribus locis simul, ergo potest facere quod conuertatur dimensio huius corporis in dimensionem alterius corporis, & sic erit idem corpus localiter in duobus locis simul.

SED CONTRA. Omnia duo loca distinguuntur adinuicem secundum aliquam loci contrarietatem, quae sunt sursum & deorsum, ante & retro, dextram & sinistram: sed Deus non potest facere quod duo contraria sint simul, hoc enim implicat contradictionem, ergo Deus non potest facere quod idem corpus localiter sit simul in duobus locis.

RESPON. Dicendum, quod aliquid corpus esse localiter in aliquo loco, nihil est aliud quam corpus circumscribi, & comprehendi a loco secundum commensurationem propriam dimensionum: quod autem comprehenditur a loco aliquo, ita est in ipso loco, quod nihil eius est extra locum illud: unde ponere quod sit localiter in hoc loco, & tamen sit in alio loco, est ponere contradictoria esse simul, unde secundum praemissa hoc a Deo fieri non potest.

Ad illud ergo quod in contrarium obijcitur, dicendum, quod difficultus est hoc accidens mutari in illud accidens, quam hanc substantiam mutari in illam substantiam, tum quia duae substantiae conueniunt in subiecto materiali, quod est pars essentialis vtriusque substantiae, tum quia substantia habet indiuiduationem per seipsum. Accidens vero non est indiuiduabile per seipsum, sed per subiectum, unde non potest ei contineri quod hoc accidens conuertatur in hoc accidens: dato tamen quod haec dimensio conuertatur in illam dimensionem, non sequitur quod idem corpus esset in duobus locis simul, sed in vno tantum, quia sicut postquam substantia panis conuersa est in substantiam corporis Christi, iam non sunt ibi duae substantiae, sed vna tantum, ita etiam si haec dimensio huius corporis conuertatur in illam dimensionem alterius corporis, iam non erunt duae dimensiones, sed vna tantum, & sic non commensuratur diuersis locis, sed vno tantum.

QVAESTIO II.

DE INDE QUANTUM EST DE DEO, QUANTUM AD HUMANAM NATURAM ASSUMPTAM.

Et circa hoc quaesita sunt tria.

Primo, Quantum ad animam, vtrum s. anima Christi sciat infinita.

Secundo, Quantum ad corpus, vtrum s. oculus Christi post mortem dicat equiuocum, vel vniuocum.

Tertio, Quantum ad actum coniuncti, qui est comestio, vtrum s. post resurrectionem Christus vere comedit incorporando sibi cibum.

ARTICVLVS III.

*Vtrum anima Christi possit scire infinite.*

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod anima Christi possit scire infinita. Nullum enim donum creatum, cum sit infinitum, potest eleuare creaturam ad id quod est proprium Dei, quia talis est infinitum: sed gratia vnionis est donum creatum: cognoscere autem infinita est proprium Dei, cuius sapientie non est numerus, ergo anima Christi per gratiam vnionis non potest eleuari ad cognoscendum infinita.

Prat. Dio. u. c. cele. hier. ponit tria sibi proportio nata, quae sunt substantia, virtus, & operatio: sed substantia anima Christi non potest esse infinita, ergo neque virtus eius, neque operatio potest esse infinita, ut infinita cognoscat.

SED CONTRA. Intellectus anime Christi non est minor quam voluntas eius: sed meritum Christi, quod est actus voluntatis anime eius, est infinitus, quia fuit sufficiens ad infinitorum peccatorum abolitionem, est enim propitiatio pro peccatis totius mundi, ut dicitur i. Ioan. 1. ergo & actus intellectiuis anime Christi potest esse infinitus, ut infinita cognoscat.

RESPON. Dicendum, quod hic est opus multiplici di-

An. 23. & r. 7. q. 47. art. 3. & con. 3. q. 10. & 102

3. p. q. 10. pr. 3. o. Et opus. 3. c. p. ca. 5.

1. p. q. 2. 1. 7